

Valstybinė
kainų ir
energetikos
kontrolės
komisija

BIOKURO RINKOS STEBĖSENOS ATASKAITA UŽ 2018 M. I KETV.

Vilnius, 2018

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija
Verkių g. 25C-1,
LT-08223 Vilnius
Tel. +370 5 213 5166
Faks. +370 5 213 5270
El. p. rastine@regula.lt
www.regula.lt

2018 m. rugsėjis

Turinys

Įvadas	4
1. Biokuro prekyba energijos išteklių biržoje	5
2. Biokuro, naudojamo šilumos ir elektros gamybai, rinkos apžvalga	7
2.1. Energijos išteklių biržoje parduodamo biokuro rinkos apžvalga.....	7
2.2. Bendra biokuro rinkos apžvalga	7
3. Geografinis pasiskirstymas	14
Išvados	16
Priedai	17

Ivadas

Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) duomenimis, 2018 m. I ketv., palyginti su 2017 m. tuo pačiu laikotarpiu, energijos išteklių biržoje (toliau – Birža) buvo sudaryta 55,9 proc. daugiau sandorių. 2018 m. I ketv. centralizuoto šilumos tiekimo įmonės (toliau – CŠTĮ) ir Komisijos reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai (toliau – NŠG) nupirko 154,3 tūkst. t_{ne} biokuro, t. y. 5,9 proc. daugiau nei per tą patį laikotarpį 2017 m.

2018 m. I ketv. biokuro tiekimo rinkoje buvo stebimas nedidelis koncentracijos lygis (plačiau 7 – 9 psl.). Esant nedidelei biokuro tiekėjų koncentracijai naudą iš biokuro rinkos vystymosi gauna ir smulkūs tiekėjai. Didžiausias biokuro tiekėjas 97,6 proc. biokuro pardavė Biržoje ir 2018 m. I ketv. užėmė 18,00 proc. rinkos, kai palyginti 2017 m. tuo pačiu laikotarpiu, didžiausias biokuro tiekėjas užėmė 11,96 proc. rinkos.

Energijos išteklių rinkos įstatymas¹ įpareigoja CŠTĮ ir NŠG 2017 m. Biržoje įsigyti ne mažiau kaip 100 proc. šilumos ir (ar) elektros gamybai reikalingo biokuro. 2018 m. I ketv. CŠTĮ ir reguliuojami NŠG Biržoje nupirko 95,9 proc. viso šilumos gamybai įsigyto biokuro kiekio. Komisijos duomenimis, 2018 m. I ketv. Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu 49,9 proc. medienos kilmės biokuro buvo nupirkta už mažesnę kainą nei vidutinė minėto laikotarpio Biržos kaina (plačiau 12 psl.). Vidutinė biokuro kaina perkant Biržoje 2018 m. I ketv. buvo 20,6 proc. didesnė palyginti su kaina, už kurią biokuras buvo perkamas dvišalių sutarčių pagrindu. Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirko biokuro kainų skirtumą sąlygoja teisės aktų reikalavimai, kuriuose numatyta, jog ūkio subjektai dvišalių sutarčių pagrindu biokurą gali įsigyti tokiu atveju, kai jo kaina yra daugiau nei 5 proc. mažesnė nei atitinkamos biokuro rūšies kaina Biržoje (Kuro pirkimo taisyklės)². Įvertinus Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirko biokuro kainų skirtumą, darytina preliminari išvada, jog ūkio subjektai, 2018 m. I ketv. dvišalių sutarčių pagrindu pirko biokurą pagal anksčiau (rudens metu) sudarytas sutartis, kuriose numatyta biokuro kaina buvo orientuota į tuo metu nusistovėjusią biokuro kainą Biržoje, tačiau šildymo sezono metu, ženkliai padidėjus biokuro kainai Biržoje, susidarė skirtumas. Biokuro kainų skirtumai Lietuvos regionuose 2018 m. I ketv. siekė 45,4 proc. arba 69,62 Eur/ t_{ne} , 2017 m. tuo pačiu laikotarpiu skirtumas siekė 17,9 proc. arba 24,36 Eur/ t_{ne} .

Komisija, vadovaudamasi Energijos išteklių rinkos įstatymo 8 straipsnio 8 ir 10 punktais, teikia biokuro rinkos stebėsenos ataskaitą už 2018 m. I ketv. Šioje ataskaitoje analizuojami Komisijos licencijuojamų CŠTĮ bei Komisijos reguliuojamų NŠG pagal dvišales sutartis ir Biržoje pirko medienos kilmės biokuro, skirto tik šilumos ar šilumos ir elektros energijos, pagamintos bendrame technologiniame cikle (toliau – Kogeneracinėse jėgainėse), gamybai duomenys. Biokuro ataskaitos tikslas – išanalizuoti konkurenciją biokuro rinkoje ir įvertinti pirko biokuro kiekius ir kainas bei jų pokyčius.

¹ Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo 19¹ str.1 dalis.

² Įmonių, veikiančių energetikos srityje, energijos ar kuro, kurių reikia elektros ir šilumos energijai, gaminti pirkimų taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 3 d. nutarimu Nr. 277 (toliau – Taisyklės), 21.1.2 punktas.

1. Biokuro prekyba energijos išteklių biržoje

2018 m. I ketv. biokuro rinkoje veikė 45 CŠTĮ, 13 reguliuojamų NŠG ir 119 biokuro tiekėjų. 2018 m. I ketv. Biržoje buvo registruoti 313 biržos dalyvių, iš jų 38 – CŠTĮ ir 11 – reguliuojamų NŠG.

2018 m. I ketv. įvykdyta 2369 biokuro pirkimo–pardavimo sandorių (420 – Kauno, 412 – Vilniaus, 325 – Alytaus, 246 – Klaipėdos, 229 – Marijampolės, 217 – Telšių, 185 – Šiaulių, 168 – Panevėžio, 91 – Utenos, 69 – Tauragės ir 7 – Kuršių nerijos prekybos zonos). Iš viso suprekiauta 130 159 t_{ne} biokuro už 24,359 mln. Eur³. 2018 m. I ketv., palyginti su 2017 m. tuo pačiu laikotarpiu, Biržoje buvo sudaryta 55,9 proc. daugiau sandorių, tačiau pagal šiuos sandorius parduodamo biokuro apimtys (t_{ne}) didėjo tik 5,8 proc., tai reiškia, kad didelė dalis biokuro buvo įsigyta trumpesnio laikotarpio sandoriais, nei prieš metus. Vertinant Biržoje pirktą biokuro kainą pagal sudarytų sandorių trukmę, matyti, kad vidutinė svertinė medienos skiedrų kaina, perkant pagal savaitės trukmės sandorius, 2018 m. I ketv. buvo 22,4 proc. didesnė nei perkant pagal mėnesio, ketvirčio ir pusmečio trukmės pristatymo laikotarpio sandorius (toliau – Ilgalaikiai sandoriai), o medienos granuliu vidutinė svertinė kaina, perkant pagal savaitės trukmės sandorius, 2018 m. I ketv. buvo 18,7 proc. didesnė nei perkant pagal Ilgalaikius sandorius.

1 lentelė. 2018 m. I ketv. prekyba Biržoje

	Pirkėjų skaičius	Tiekėjų skaičius	Sandorių kiekis, t _{ne}	Savaitės trukmės sandorių svertinė kaina, Eur/t _{ne} (visų rūšių medienos skiedra)	Ilgalaikių sandorių svertinė kaina, Eur/t _{ne} (visų rūšių medienos skiedra)	Savaitės trukmės sandorių svertinė kaina, Eur/t _{ne} (medienos granulės)	Ilgalaikių sandorių svertinė kaina, Eur/t _{ne} (medienos granulės)	Atlikta sandorių	Sandorių vertė, tūkst. Eur
Sausis	49	85	39599	224,08	165,31	396,39	354,95	845	8666,36
Vasaris	54	78	33973	216,67	173,13	412,28	338,67	909	7101,45
Kovas	55	74	56587	190,69	172,49	422,15	338,67	615	8591,06
Iš viso I ketv.	59	95	130159	208,59	170,35	411,62	346,76	2369	24358,87

Šaltinis Komisija.

Pastebėtina, kad Energijos išteklių rinkos įstatymo 19¹ straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad šilumos tiekėjai, reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai bei šilumą ir elektros energiją bendrame technologiniame cikle gaminantys gamintojai, kurie elektros ir (ar) šilumos energijos gamybai naudoja biokurą, Biržoje 2017 metais privalo įsigyti – ne mažiau kaip 100 proc. biokuro kiekio.

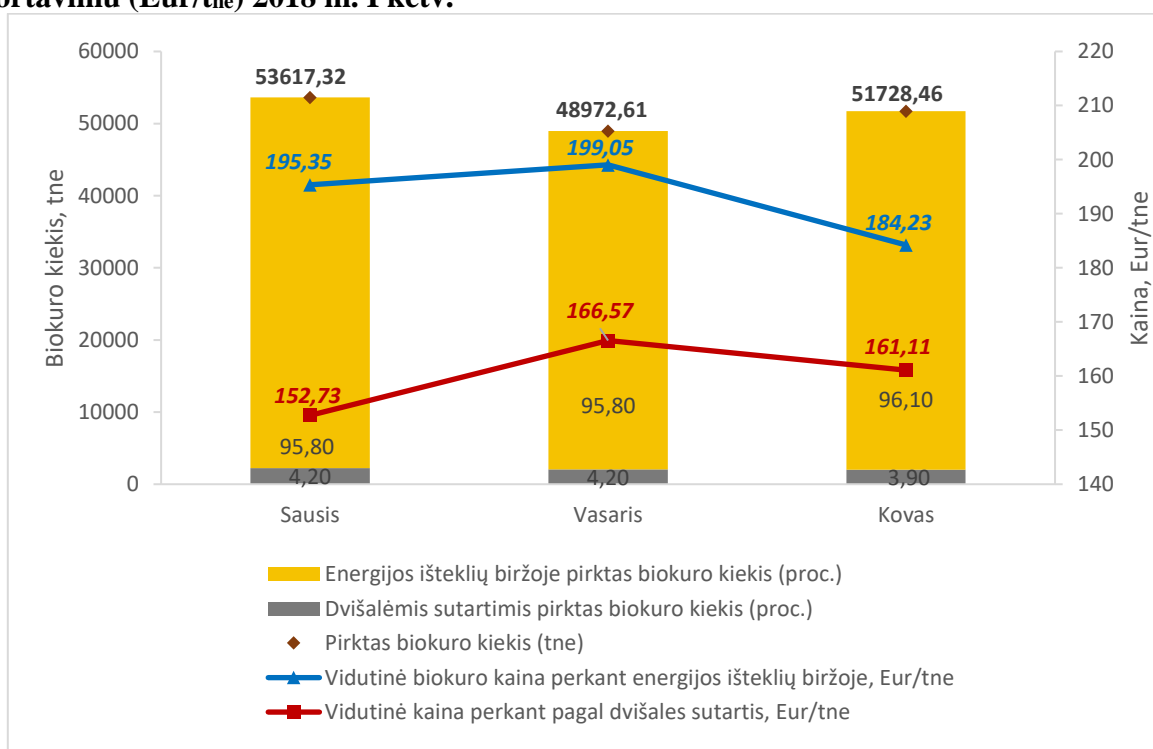
2018 m. I ketv. Biržoje buvo įsigyta 95,9 proc. viso biokuro kiekio, t. y. 6,7 proc. daugiau nei 2017 m. I ketv., o likęs biokuro kiekis (4,1 proc.) buvo įsigytas pagal dvišales sutartis. **Pažymėtina, kad įsigytas (pirktas) biokuro kiekis konkretų mėnesį apskaičiuojamas pagal Biržoje arba dvišalius sandorius šilumos tiekėjui pristatytą biokuro kiekį.**

Biokuro kaina Biržoje 2018 m. sausio, vasario ir kovo mėn. buvo didesnė, nei 2017 m. biokuro kainos Biržoje atitinkamais mėnesiais. Vidutinė biokuro kaina perkant Biržoje 2017 m. sausio mėn. buvo

³ Svarbu paminėti, kad pagal biokuro biržoje per konkrečią sesiją sudaromą sandorį kuras tiekiamas tam tikrais mėnesiais ateityje.

152,57 Eur/t_{ne}, vasario mėn. – 152,91 Eur/t_{ne}, kovo mėn. – 144,65 Eur/t_{ne}. 2018 m. sausio mėn. vidutinė dvišalių sutarčių pagrindu pirktos biokuro kaina, buvo 21,8 proc. arba 42,61 Eur/t_{ne} mažesnė nei biokuro kaina, už kurią buvo tiekiamas kuras pagal Biržoje sudarytus sandorius (atitinkamai 152,73 Eur/t_{ne} ir 195,35 Eur/t_{ne}). Vasario mėn. vidutinė biokuro kaina perkant pagal dvišales sutartis buvo 16,3 proc. arba 32,48 Eur/t_{ne} mažesnė nei biokuro kaina, už kurią buvo tiekiamas kuras pagal Biržoje sudarytus sandorius (atitinkamai 166,57 Eur/t_{ne} ir 199,05 Eur/t_{ne}). Kovo mėn. vidutinė biokuro kaina perkant pagal dvišales sutartis buvo 12,6 proc. arba 23,12 Eur/t_{ne} mažesnė nei biokuro, perkant Biržoje, kaina (atitinkamai 161,11 Eur/t_{ne} ir 184,23 Eur/t_{ne}).⁴

1 pav. Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktos biokuro kiekis (t_{ne}) ir vidutinė biokuro kaina su transportavimu (Eur/t_{ne}) 2018 m. I ketv.

Šaltinis Komisija.

Biržoje ir dvišalių sandorių pagrindu įsigyto biokuro kainų skirtumą 2018 m. I ketv. lėmė tai, kad dalis CŠTĮ ir NŠG dvišalių sandorių pagrindu įsigijo biokurą pagal anksčiau sudarytas dvišales sutartis, o biokuro kaina Biržoje nurodytu laikotarpiu (žiemos metu) buvo ženkliai padidėjusi. Detalesnė informacija apie dvišalių sutarčių pagrindu pirktos biokuro kainas pagal savivaldybes pateikiama priede.

⁴ Komisijos interneto puslapyje skelbiama šalies vidutinė kuro kaina skaičiuojama kaip atitinkamos biokuro rūšies geometrinis svartinis vidurkis, eliminuojant ekstremalias reikšmes (mažiausią ir didžiausią), todėl ši kaina skiriasi nuo kainos, skaičiuotos kaip sąnaudų ir kiekio santykis.

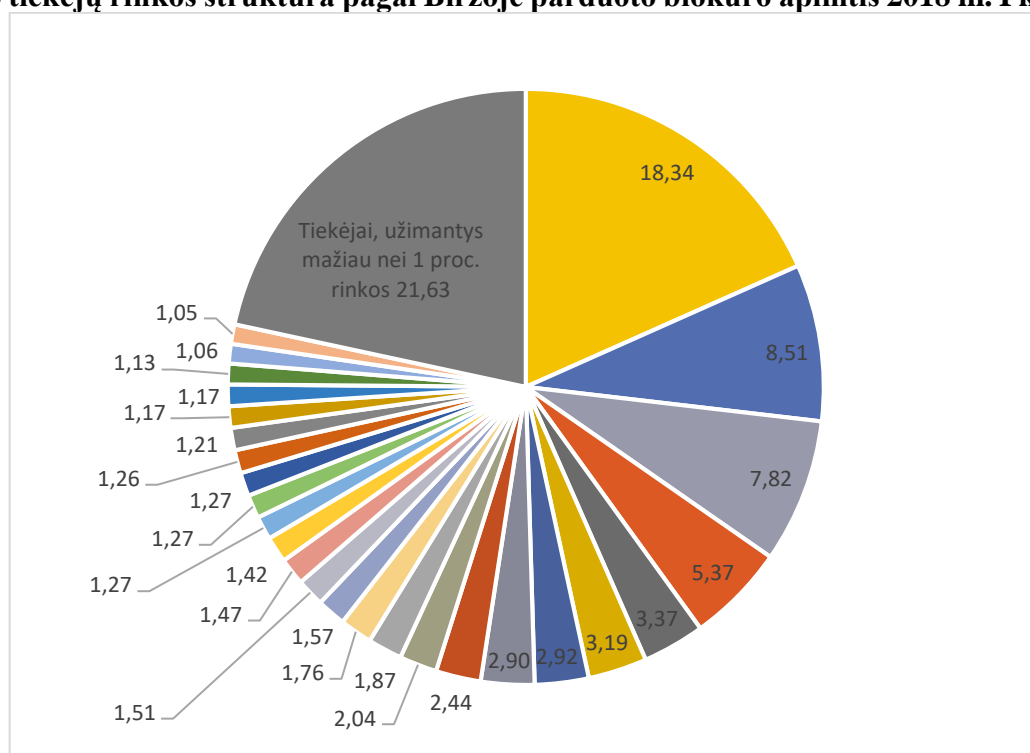
2. Biokuro, naudojamo šilumos ir elektros gamybai, rinkos apžvalga

2.1. Energijos išteklių biržoje parduodamo biokuro rinkos apžvalga

Vertinant biokuro rinkos koncentraciją pagal biokuro tiekėjų parduodamo biokuro apimtį, naudotas Herfindalio-Hiršmano indeksas (HHI) (angl. *Herfindahl-Hirschmann-Index*)⁵, kuris rodo rinkos koncentracijos laipsnį.

Vertinant biokuro rinkos koncentraciją pagal biokuro tiekėjų Biržoje parduodamo biokuro apimtį, 2018 m. I ketv. HHI indekso reikšmė – 589,43 (pastebima nedidelė koncentracija). Pastebėtina, kad biokuro tiekėjas, užėmęs didžiausią rinkos dalį (18,34 proc.), vertinant pagal Biržoje parduoto biokuro kiekį, bendroje CŠTĮ ir NŠG rinkoje (vertinant biržoje ir pagal dvišalius sandorius parduoto biokuro kiekį) taip pat buvo didžiausias tiekėjas – 18,00 proc.

2 pav. Biokuro tiekėjų rinkos struktūra pagal Biržoje parduoto biokuro apimtį 2018 m. I ketv., proc.

Šaltinis Komisija.

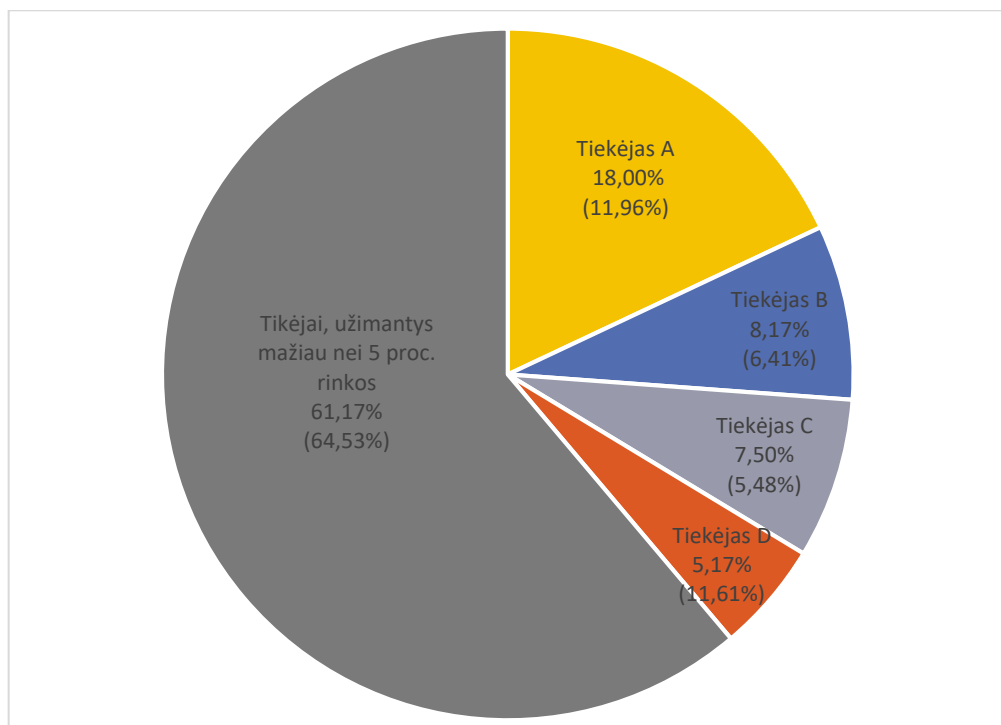
2.2. Bendra biokuro rinkos apžvalga

2018 m. I ketv. CŠTĮ bei reguliuojami NŠG biokurą pirko iš 119 biokuro tiekėjų, iš kurių 25 tiekėjų produkcija iš viso užėmė 75,60 proc. rinkos. Daugiausia biokuro pardavęs tiekėjas užėmė 18,00 proc. rinkos, antras daugiausia pardavęs tiekėjas – 8,17 proc.

⁵ HHI lygus rinkos dalyvių kvadratų sumai. Jei HHI reikšmė mažiau nei 1000, rinkos koncentracijos laipsnis yra nedidelis, jeigu HHI reikšmė svyruoja tarp 1000 ir 1800 – rinkos koncentracijos laipsnis yra vidutinis, jei HHI reikšmė didesnė nei 1800 – rinkos koncentracijos laipsnis yra didelis.

Biokuro rinkos koncentracijos laipsnis pagal biokuro tiekėjų CŠTĮ ir NŠG parduodamo biokuro apimtį 2018 m. I ketv. HHI = 562,64 (**biokuro tiekimo rinkoje pastebima nedidelė koncentracija**). Dvidešimt penki didžiausi biokuro tiekėjai kartu užima $\frac{3}{4}$ rinkos, o likusią rinkos dalį pasidalijo net 94 tiekėjai. Kiti rinkos koncentracijos rodikliai buvo tokie⁶: $C_1 = 18,00$ proc., $C_4 = 38,83$ proc., $C_6 = 45,14$ proc.

3 pav. 2018 m. I ketv. ir 2017 m. I ketv. biokuro tiekėjų rinkos struktūros pagal Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu parduoto biokuro apimtį, proc., palyginimas

Šaltinis Komisija.

Kaip matyti 3 pav., 2018 m. I ketv., palyginti su 2017 m. I ketv., biokuro tiekėjų rinkoje pastebimi neženklūs pokyčiai: 2018 m. I ketv. tiekėjo A, užimama rinkos dalis didėjo nuo 11,96 proc. iki 18,00 proc. 97,6 proc. biokuro šis tiekėjas pardavė Biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) Biržoje 2018 m. I ketv. buvo 182,32 Eur/t_{ne}, o pagal dvišales sutartis – 165,96 Eur/t_{ne}.

Pakito ir kitų didžiausių tiekėjų (tiekėjai B, C, D) 2018 m. I ketv. užimama rinkos dalis, palyginti su 2017 m. tuo pačiu periodu:

- tiekėjas B patiekė 8,17 proc. viso 2018 m. I ketv. rinkoje patiekto biokuro kiekio, 2017 m. I ketv. jo patiektas kiekis sudarė 6,41 proc., 99,9 proc. biokuro šis tiekėjas pardavė Biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) Biržoje 2018 m. I ketv. buvo 205,35 Eur/t_{ne}, o pagal dvišales sutartis – 159,03 Eur/t_{ne}.

⁶ Koncentracijos rodikliai C_1 , C_4 , C_6 – rodikliai, rodantys atitinkamai vieno, keturių ar šešių didžiausių rinkos dalyvių procentinę dalį. Jei C_1 daugiau kaip 40 proc., tai rinkoje yra dominuojančią padėtį užimantis rinkos dalyvis. Jei C_4 yra daugiau nei 70 proc. – rinka labai koncentruota.

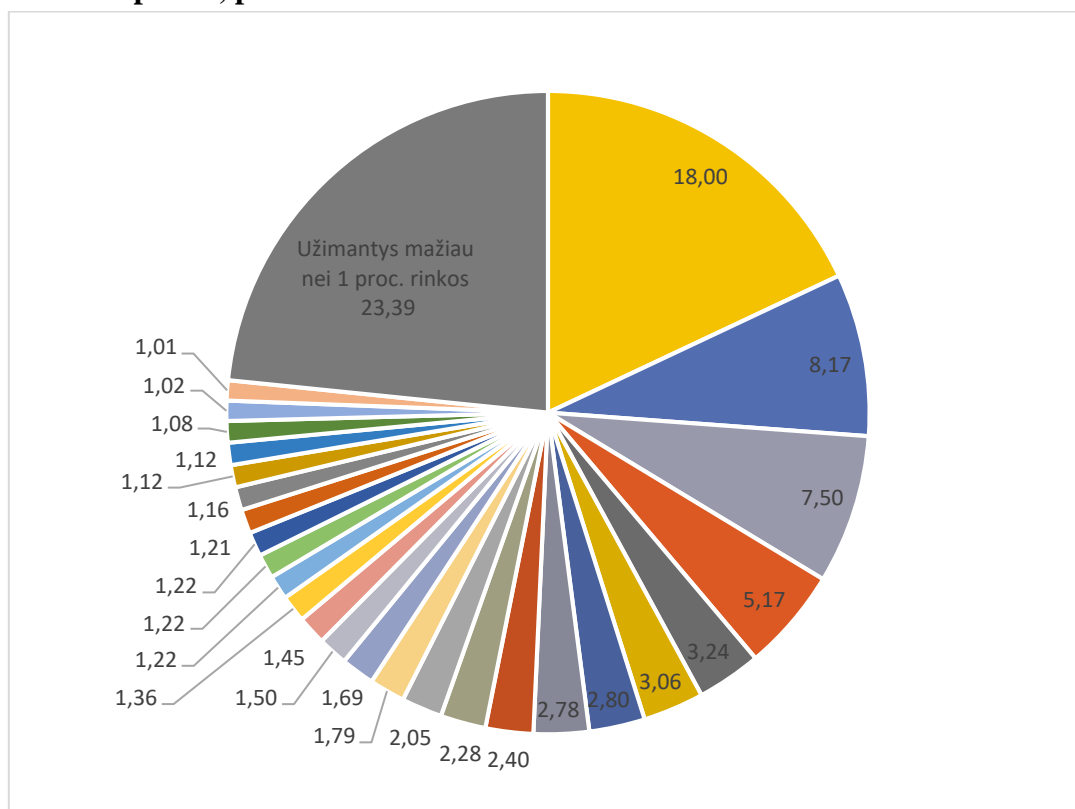
- tiekėjas C patiekė 7,50 proc. viso 2018 m. I ketv. rinkoje patiekto biokuro kiekio, 2017 m. I ketv. jo patiektas kiekis sudarė 5,48 proc. 100 proc. biokuro šis tiekėjas pardavė Biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) Biržoje 2018 m. I ketv. buvo 218,86 Eur/t_{ne}.

- tiekėjo D užimama rinkos dalis mažėjo nuo 11,61 proc. iki 5,17 proc. 99,6 proc. biokuro šis tiekėjas pardavė Biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) Biržoje 2018 m. I ketv. buvo 202,39 Eur/t_{ne}, o pagal dvišales sutartis – 255,00 Eur/t_{ne}.

2018 m. I ketv., palyginti su 2017 m. I ketv., 3,4 proc. punkto sumažėjo mažesnių tiekėjų (užimančių mažiau nei 5 proc. rinkos) rinkos dalis.

4 pav. pateikiama detalesnė informacija apie 2018 m. I ketv. biokuro tiekėjų rinkos struktūrą pagal parduoto biokuro apimtį (proc.). Tiekėjai, užėmę mažiau nei 5 proc., bet daugiau nei 1 proc. rinkos, 2018 m. I ketv. pardavė 37,78 proc. viso biokuro kiekio.

4 pav. 2018 m. I ketv. biokuro tiekėjų rinkos struktūra pagal Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu parduoto biokuro apimtį, proc.

Šaltinis Komisija.

2 lentelėje pateikiami CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG perkamo biokuro koncentracijos rodikliai 2018 m. I ketv.

2 lentelė. CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu perkamo biokuro rinkos koncentracijos rodikliai 2018 m. I ketv.

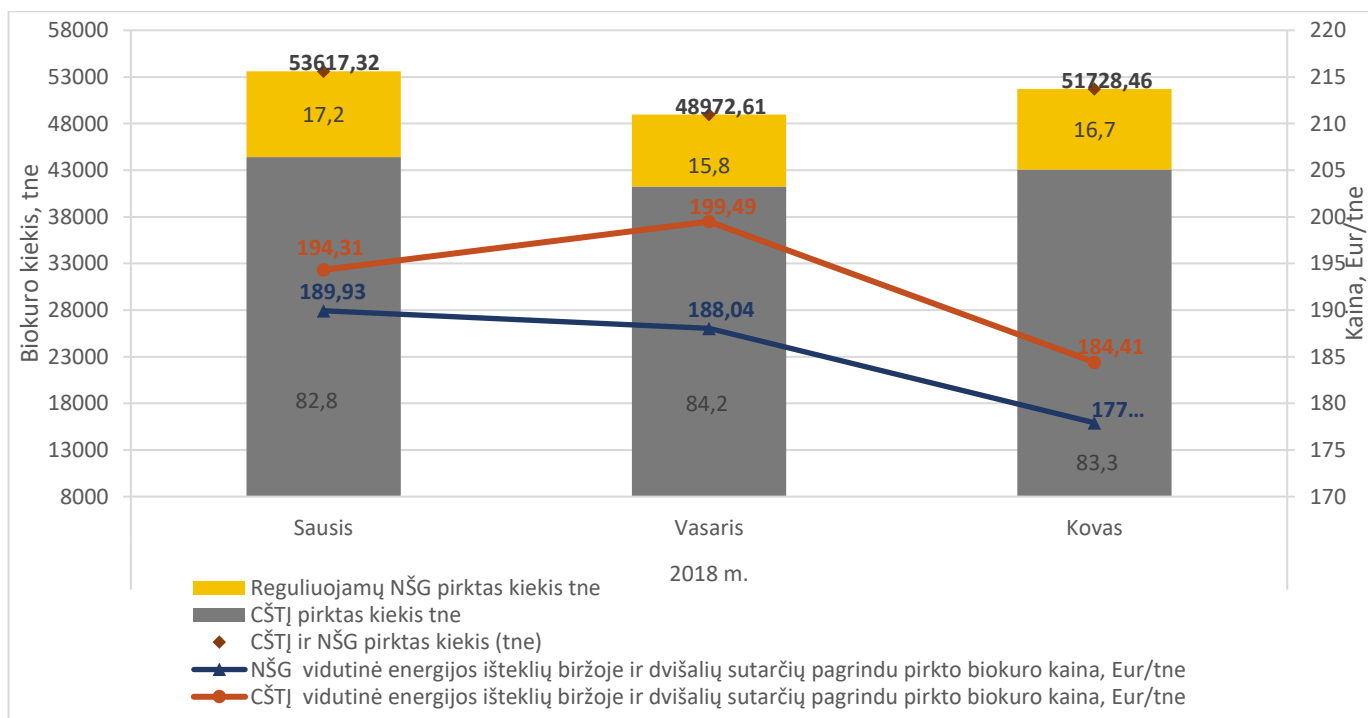
	CŠTĮ			Reguliuojami NŠG			CŠTĮ kartu su NŠG		
	Sausis	Vasaris	Kovas	Sausis	Vasaris	Kovas	Sausis	Vasaris	Kovas
Pirktas biokuro kiekis, t _{ne}	44394,25	41241,05	43066,75	9223,07	7731,56	8661,71	53617,32	48972,61	51728,46
Biokuro tiekėjų skaičius	92	98	94	32	29	32	98	101	99
Biokuro tiekėjų, kartu užimančių daugiau nei 75 proc. rinkos, skaičius	24	23	24	9	8	9	25	23	24
Biokuro tiekėjų, užimančių daugiau nei 1 proc. rinkos, skaičius	28	23	25	16	18	19	27	24	21
HHI	526,06	661,34	550,62	805,34	860,76	804,16	535,42	624,42	553,35
C4 (keturių didžiausių biokuro tiekėjų užimama rinkos dalis, %)	37,47	41,26	35,88	47,44	49,90	47,77	38,97	40,27	37,34
C3 (trijų didžiausių biokuro tiekėjų užimama rinkos dalis, %)	32,24	37,10	31,39	38,70	39,77	37,90	33,29	35,41	32,40
C1 (didžiausio biokuro tiekėjo užimama rinkos dalis, %)	17,00	20,44	18,35	15,11	14,75	15,75	16,67	19,54	17,92

Šaltinis Komisija.

2018 m. I ketv. CŠTĮ pirktas biokuras sudarė 83,4 proc. viso piršto biokuro kiekio, 2017 m. I ketv. – 82,9 proc. Atitinkamai NŠG pirktas biokuro kiekis 2018 m. I ketv. sudarė 16,6 proc., 2017 m. I ketv. – 17,1 proc.

Vertinant kiekinę išraišką, 2018 m. I ketv. CŠTĮ ir NŠG kartu nupirko 154 318,39 t_{ne} biokuro, t. y. 5,9 proc. daugiau nei 2017 m. I ketv.: CŠTĮ 2018 m. I ketv. nupirko 128 702,05 t_{ne} biokuro, t. y. 6,5 proc. daugiau nei 2017 m. I ketv., atitinkamai NŠG 2018 m. I ketv. nupirko 25 616,34 t_{ne} biokuro, t. y. 2,9 proc. daugiau nei 2017 m. I ketv.

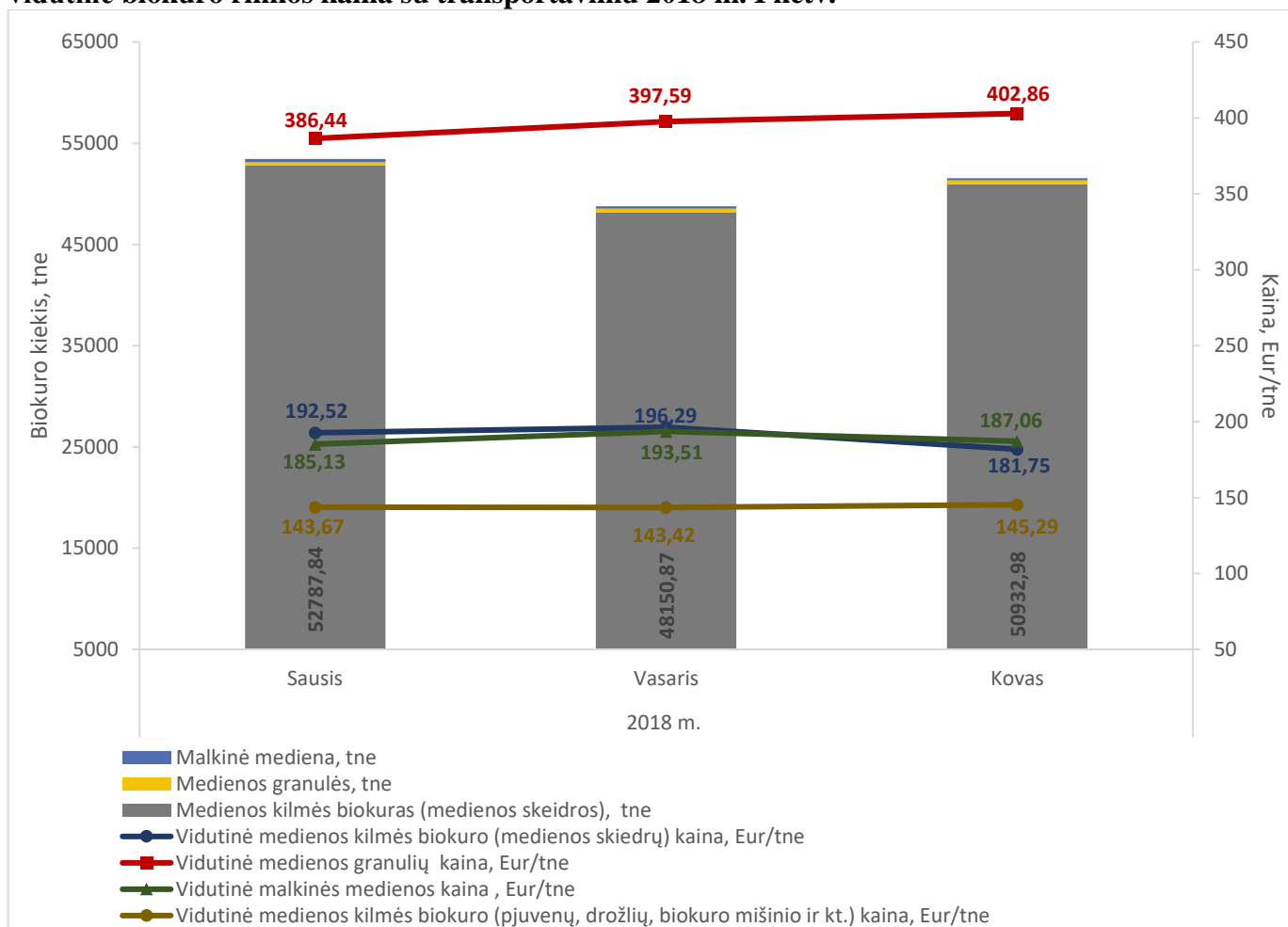
5 pav. 2018 m. I ketv. CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu piršto biokuro kiekis (proc.) ir vidutinė mokėta kaina, Eur/t_{ne}

Šaltinis Komisija.

Komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 3 dalimi, bei Vidutinės biokuro kainos nustatymo tvarkos ir sąlygų aprašu, patvirtintu Komisijos 2013 m. gruodžio 27 d. nutarimu Nr. O3-759, viešai skelbia šių biokuro rūšių kainas: vidutinę medienos kilmės biokuro (vidutinę energijos išteklių biržos), vidutinę medienos kilmės biokuro (vidutinę biokuro rūšių, kuriomis neprekiuojama energijos išteklių biržoje), malkinės medienos, medienos granulių ir briketų. Vidutinę atitinkamos rūšies biokuro kainą sudaro žaliavos įsigijimo ir transportavimo išlaidos.

6 pav. Reguluojamų NŠG ir CŠTĮ Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktu biokuro kiekiai ir vidutinė biokuro rinkos kaina su transportavimu 2018 m. I ketv.

* Biokuro kainos nurodytos su transportavimu, kainos skaičiuotos kaip atitinkamos biokuro rūšies sąnaudų ir kiekio santykis. Šaltinis Komisija.

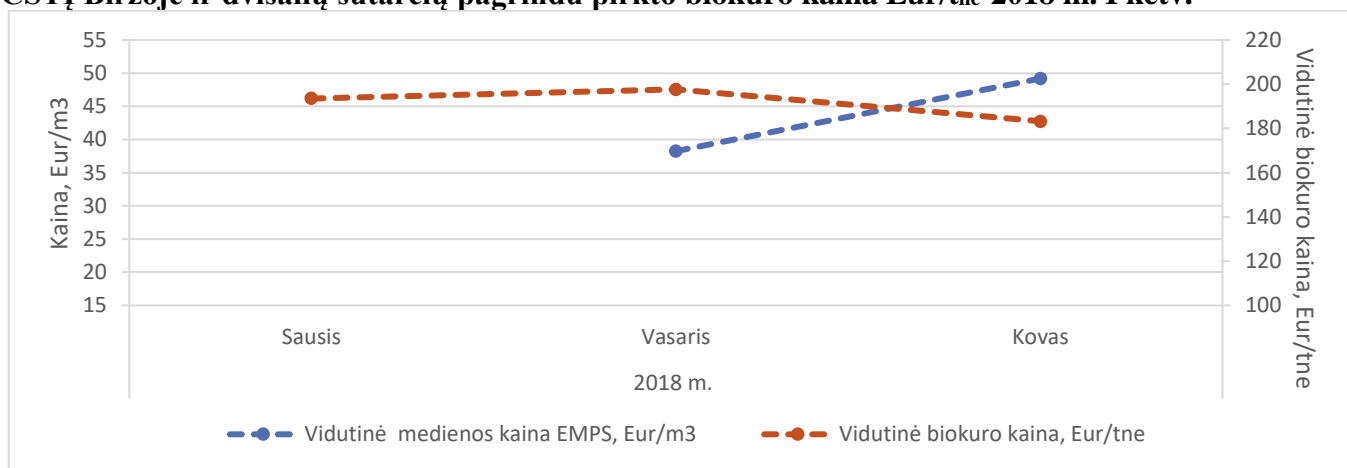
2018 m. I ketv. daugiausia (98,4 proc.) buvo nupirkta medienos skiedrų, 0,7 proc. medienos granulių, 0,5 proc. malkinės medienos ir 0,4 proc. medienos kilmės biokuro (pjuvenų, drožlių, biokuro mišinio ir kt.).

2018 m. I ketv., palyginti su 2017 m. I ketv., vidutinės atskirų biokuro rūšių kainos (su transportavimu) didėjo: vidutinė granulių kaina didėjo 36,0 proc., medienos skiedrų – 27,5 proc., medienos kilmės biokuro – 16,8 proc., malkinės medienos – 11,9 proc.

Nuo 2018 m. sausio 1 d. prekyba valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kritimo liekanomis (toliau – mediena) vykdoma per elektroninę medienos pardavimo sistemą (toliau – EMPS), kurią administruoja BALTPPOOL UAB.

Pagal 7 pav. patektus duomenis matyti, kad vidutinė biokuro (pirkto Biržoje ir pagal dvišales sutartis) kaina (su transportavimu) 2018 m. kovo mėn., palyginti su sausio ir vasario mėn. mažėjo vidutiniškai 6,3 proc., kai tuo tarpu valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir miško kritimo liekanų kaina (be transportavimo) kovo mėn., palyginti su vasario mėn., didėjo 28,6 proc. 2018 m. I ketv. didžioji dalis (95,9 proc.) biokuro buvo nupirkta Biržoje.

7 pav. Vidutinė malkinės medienos kaina perkant ją EMPS Eur/m³ ir vidutinė Reguliuojamų NŠG ir CŠTĮ Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktos biokuro kaina Eur/t_{ne} 2018 m. I ketv.

*Vidutinė biokuro kaina, Eur/t_{ne} nurodyta su transportavimu.

**Sausio mėnesį prekyba mediena EMPS nevyko..

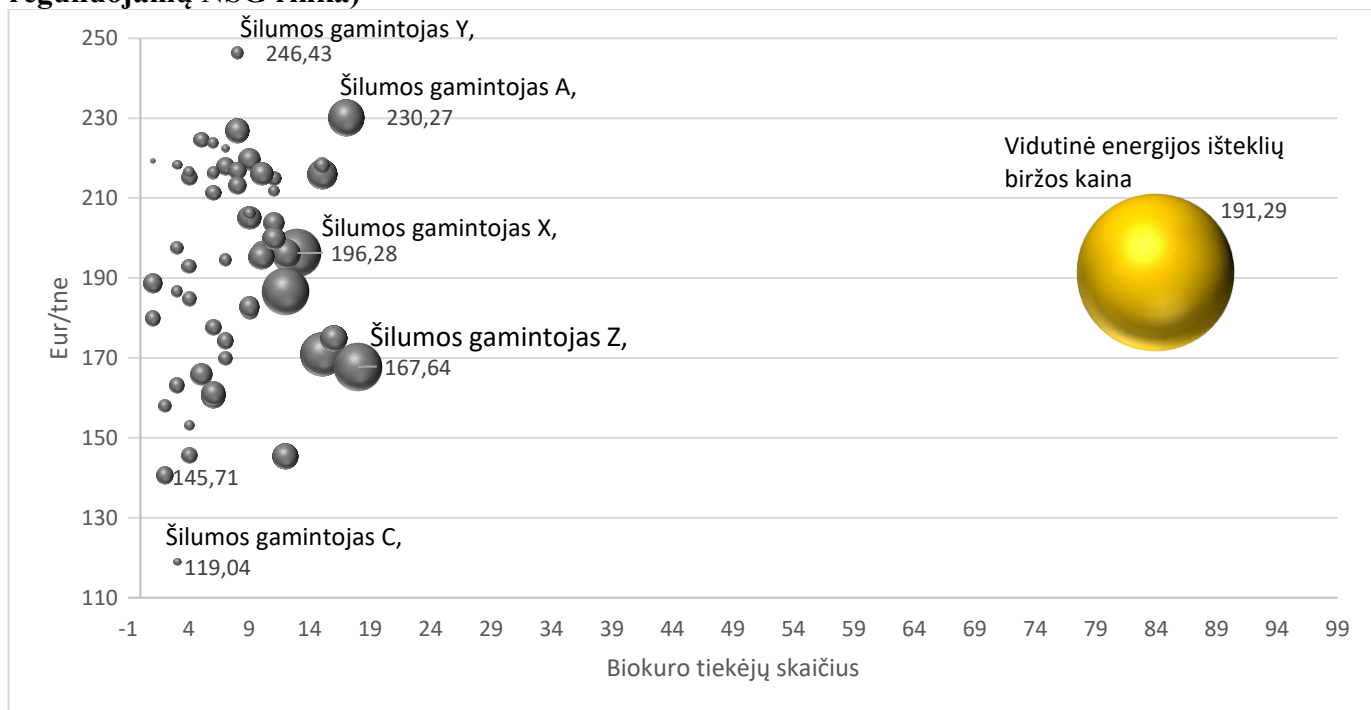
Šaltinis Komisija, www.baltpool.eu.

8 pav. matome CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG pagal dvišales sutartis ir Biržoje įsigyto medienos kilmės biokuro⁷ vidutinės kainos priklausomybę nuo perkamo biokuro kiekio ir tiekėjų skaičiaus 2018 m. I ketv. Pastebėtina, kad net 33 įmonės iš 57 medienos kilmės biokurą pirko už didesnę nei Biržos kainą. Minėtų 33 energetikos įmonių pirktos medienos kilmės biokuro kiekis sudarė 50,1 proc. nuo viso per 2018 m. I ketv. nupirkto medienos kilmės biokuro kiekio.

Skirtumas tarp didžiausios ir mažiausios CŠTĮ bei reguliuojamų NŠG mokamos vidutinės medienos kilmės biokuro kainos 2018 m. I ketv. siekė 127,39 Eur/t_{ne}. Mažiausia mokėta vidutinė medienos kilmės biokuro kaina 2018 m. I ketv. buvo 119,04 Eur/t_{ne}, didžiausia – 246,43 Eur/t_{ne}. Perkamo biokuro kiekis kainai įtakos neturėjo.

⁷ Medienos kilmės biokuras – biokuro mišinys, skiedros, medžio drožlės, pjuvenos, smulkinta mediena, žievė.

8 pav. Vidutinės medienos kilmės biokuro (pirkto Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu) kainos priklausomybė nuo perkamo biokuro kiekio ir esamo tiekėjų skaičiaus 2018 m. I ketv. (CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG rinka)*

* Vienas apskritimas – vienas šilumos gamintojas, jo dydis rodo nupirkto biokuro kiekį t_{ne} . Kuo didesnis nupirkto biokuro kiekis, tuo didesnis apskritimas.

* Vidutinė Biržos kaina skaičiuota kaip medienos kilmės biokuro (skiedrų) sąnaudų (žaliava su transportavimu) ir kuro kiekio (t_{ne}) santykis, kai biokuras buvo pristatytas pirkėjui (įvykdytas tiekimas), o ne nuo išteklių Biržoje sudarytų sandorių kiekio (t_{ne}), pagal kuriuos dalis ar visas kuras bus pristatytas ateityje.

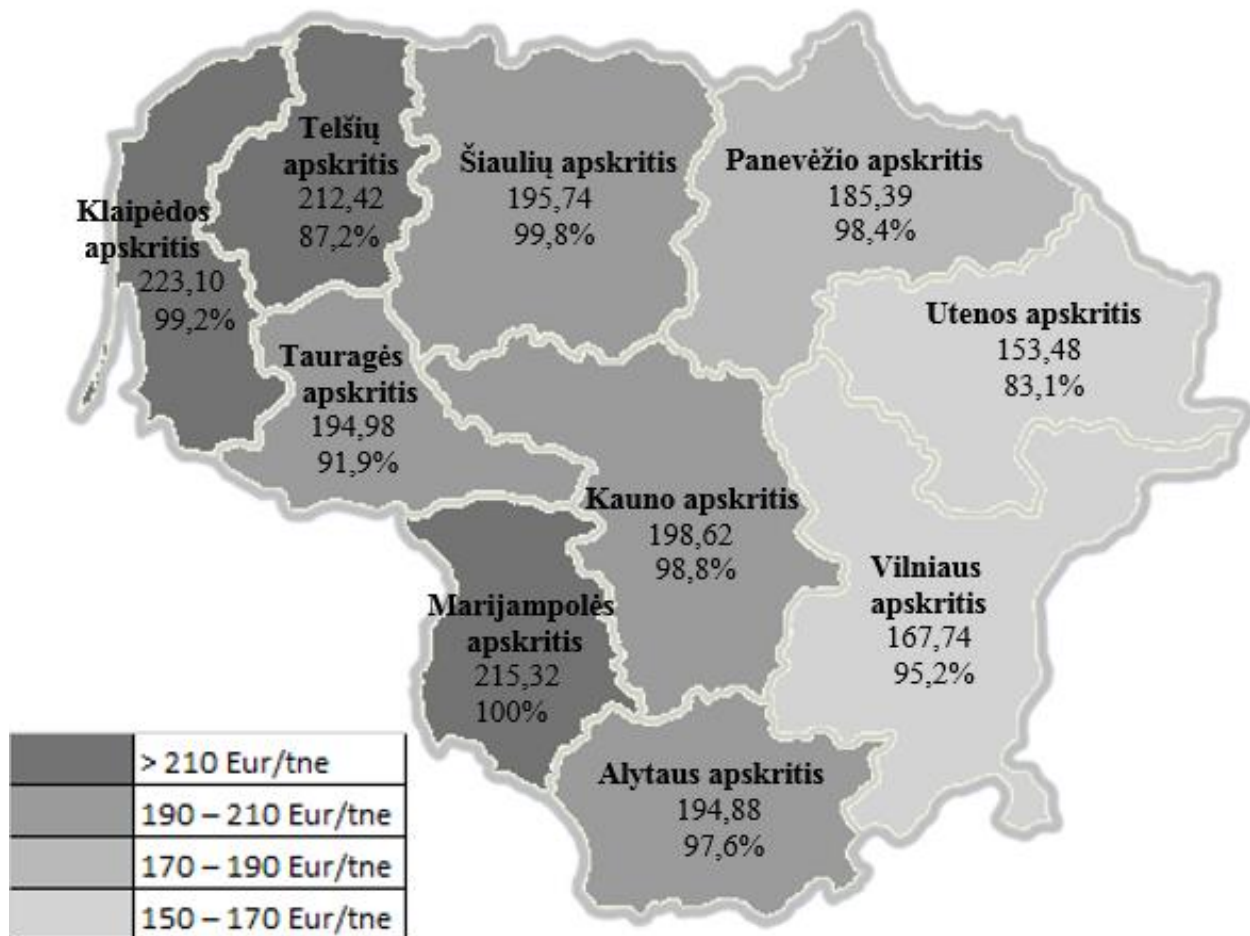
Šaltinis Komisija.

3. Geografinis pasiskirstymas

Lietuva yra suskirstyta į 10 apskričių. Šiuo metu Lietuvoje biokurą bent iš dalies naudoja daugiau nei 40 miestų šilumos tiekimo įmonės. Siekiant įvertinti CŠTĮ ir NŠG mokamas kainas už biokurą ir konkurenciją tarp biokuro tiekėjų skirtinguose Lietuvos regionuose, 10 pav. pateikiami apibendrinti duomenys.

2018 m. I ketv. skirtumai tarp biokuro kainų Lietuvos regionuose pastebimai didėjo, palyginti su 2017 m. IV ketv. CŠTĮ ir NŠG biokuro įsigijimo kaina 2018 m. I ketv. Lietuvos apskrityse skyrėsi beveik 70 eurų, ankstesnį ketvirtį skirtumas siekė kiek daugiau nei 30 eurų, o 2017 m. I ketv. skirtumas siekė kiek daugiau nei 24 eurus. Palyginti su 2017 m. IV ketv., 2018 m. I ketv. biokuro kaina didėjo visuose Lietuvos regionuose. Biokuro kainos didėjimą sąlygojo sezoniškumas, šildymo sezono metu biokuro paklausa didelė, palyginus su nešildymo sezonu. Taip pat įtakos turėjo ir regioniškas, bei CŠTĮ ir NŠG pasirinkta biokuro pirkimo strategija. Daugiausiai biokuro 2018 m. I ketv. buvo nupirka Vilniaus ir Kauno apskrityse, mažiausiai – Tauragės apskrityje (žr. 10 pav.).

10 pav. CŠTĮ ir NŠG mokamos biokuro kainos (Eur/t_{ne}) 2018 m I ketv. Lietuvos apskrityse.

* Biokuro kainos (Eur/t_{ne}) pagal apskritis apskaičiuotos atsižvelgus į Komisijos turimus Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktą biokuro duomenis, nurodytas įskaitant transportavimo sąnaudas. Procentais nurodytas Biržoje pirktas biokuro kiekis apskrityje.

Šaltinis Komisija.

Daugiausia už biokurą mokėjo Klaipėdos ir Marijampolės apskrityje esantys CŠTĮ ir NŠG. Marijampolės apskrityje esantys CŠTĮ Biržoje 2018 m. I ketv. pirko 100 proc., biokuro, Klaipėdos apskrityje – 99,2 proc. Pastebėtina, kad biokuro kaina Biržoje, Klaipėdos apskrityje 2018 m. I ketv. vidutiniškai siekė apie 208 Eur/t_{ne}, Marijampolės apskrityje –219 Eur/t_{ne} ir buvo vienos didžiausių, palyginti su kitomis apskritimis.

Vienos mažiausių kainų formavosi Vilniaus ir Panevėžio apskrityse, atitinkamai 167,74 Eur/t_{ne} ir 185,39 Eur/t_{ne}. Vilniaus ir Panevėžio apskrityse esantys CŠTĮ ir NŠG didelę dalį biokuro (atitinkamai 95,2 proc., ir 98,4 proc.) reikiamo biokuro kiekio įsigijo Biržoje, o biokuro kainos minėtose apskrityse 2018 m. I ketv. buvo vienos žemiausių, palyginti su kitomis apskritimis.

Mažiausią (153,48 Eur/t_{ne}) kainą už biokurą mokėjo Utenos apskrityje esantys CŠTĮ. 83,1 proc. (mažiausiai, lyginant su kitomis apskritimis) biokuro šioje apskrityje buvo nupirktas Biržoje. Svarbu paminėti, kad CŠTĮ ir NŠG pasirinkta biokuro pirkimo strategija turi įtakos vidutinei biokuro kainai. Utenos apskrityje esantys CŠTĮ 16,9 proc. biokuro įsigijo dvišalių sutarčių pagrindu pirko už vidutiniškai 144,20 Eur/t_{ne} kainą.

Daugiausiai biokuro Biržoje pirko Marijampolės, Šiaulių, ir Klaipėdos apskrityse esantys CŠTĮ ir NŠG, o jų mokėta kaina už biokurą geriausiai atspindi biokuro kainą Biržoje šiose apskrityse.

CŠTĮ ir NŠG mokamų biokuro kainų skirtumai apskrityse susidarė dėl keleto priežasčių: biokuro kainos, už kurią jis buvo perkamas pagal dvišales sutartis, Biržoje pirktas biokuro kiekio bei kainos regionuose. Vidutinė Biržoje pirktas biokuro kaina 2018 m. I ketv. buvo 20,6 proc. didesnė nei perkant pagal dvišales sutartis.

Išvados

Svarbiausi 2018 m. I ketv. rodikliai biokuro rinkoje:

- 2018 m. I ketv. biokuro nupirkta 154 318,39 t_{ne} už 29 540,21 tūkst. Eur, vidutinė kaina su transportavimu – 191,42 Eur/t_{ne}.

- 2018 m. I ketv. Biržoje pirktas biokuro kiekis sudarė 95,9 proc. viso rinkoje pirktas biokuro kiekio,⁸ vidutinė kaina su transportavimu 192,78 Eur/t_{ne}, t. y. 20,6 proc. didesnė už pagal dvišales sutartis pirktas biokuro kainą ir 28,4 proc. didesnė, palyginti su 2017 m. I ketv. (150,18 Eur/t_{ne}).

- 2018 m. I ketv., palyginti su 2017 m. I ketv., Biržoje bei dvišalių sutarčių pagrindu pirktas biokuro vidutinė kaina su transportavimu padidėjo 27,6 proc.: 2018 m. I ketv. vidutinė biokuro kaina su transportavimu buvo 191,42 Eur/t_{ne}, 2017 m. I ketv. – 150,07 Eur/t_{ne}.

- 2018 m. I ketv. biokuro rinkoje koncentracija buvo nedidelė. Keturi didžiausi biokuro tiekėjai kartu užėmė 38,83 proc. rinkos, didžiausias iš jų – 18,00 proc.

- Didžiausio biokuro tiekėjo (bendroje CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG rinkoje) vidutinė parduoto biokuro kaina su transportavimu Biržoje (182,32 Eur/t_{ne}) buvo 4,8 proc. mažesnė nei bendra 2018 m. I ketv. rinkos vidutinė žaliavos su transportavimu kaina (191,42 Eur/t_{ne}). 97,6 proc. patiekto biokuro šis tiekėjas pardavė Biržoje.

- 2018 m. I ketv. CŠTĮ pirktas biokuro kaina buvo 4,0 proc. didesnė nei NŠG. Vidutinė reguliuojamų NŠG pirktas biokuro kaina buvo 185,30 Eur/t_{ne}, CŠTĮ – 192,64 Eur/t_{ne}.

- Rinkos koncentracijai nustatyti naudotas HHI indeksas, kuris rodo nedidelį biokuro tiekėjų koncentracijos laipsnį:

- biokuro tiekėjų, pardavusių biokurą CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG HHI indekso reikšmė 562,64;

- biokuro tiekėjų, pardavusių biokurą CŠTĮ - HHI indekso reikšmė 568,60;

- biokuro tiekėjų, pardavusių biokurą reguliuojamiems NŠG - HHI indekso reikšmė 766,49;

- biokuro tiekėjų, pardavusių biokurą Biržoje - HHI indekso reikšmė 589,43.

- Nustatyta, kad perkamo biokuro kiekis kainai įtakos neturėjo.

- Biokuro kainų skirtumas tarp Lietuvos regionų didėjo: 2018 m. I ketv. CŠTĮ ir NŠG biokuro įsigijimo kaina Lietuvos apskrityse skyrėsi beveik 70 eurų už t_{ne}, 2017 m. I ketv. – kiek daugiau nei 24 eurus už t_{ne}. Skirtumą sąlygojo šilumos tiekėjų dvišalių sutarčių pagrindu pirktas biokuro kaina ir kiekis bei Biržoje pirktas biokuro kaina.

⁸ Procentinė dalis skaičiuota nuo pirkėjui pristatyto biokuro kiekio (t_{ne}), o ne nuo biržoje sudarytų sandorių kiekio (t_{ne}).

Priedai

Komisija, vadovaudamasi Energijos išteklių rinkos įstatymo 8 straipsnio 10 punktu teikia apibendrintą informaciją apie kiekvienos savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančių šilumos tiekėjų, reguliuojamų nepriklausomų šilumos gamintojų tiesiogiai sudaromų dvišalių susitarimų pagrindu įsigyjamo biokuro vidutinę kainą (su transportavimo išlaidomis) pagal biokuro rūšį.

CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG dvišalių susitarimų pagrindu įsigyjamo biokuro vidutinė kaina (Eur/t_{ne}) 2018 m. I ketv.

Savivaldybė	Medienos kilmės biokuras	Malkinė mediena	Medienos granulės
Ignalinos r.	140,64	106,36	332,00
Joniškio r.	255,00		
Kauno r.	233,29	159,51	
Prienų r.	219,31		
Raseinių r.	243,19		
Šilalės r.	198,28		412,50
Telšių r.	168,21		
Varėnos r.	164,81	197,11	412,50
Ukmergės r.	118,54		384,83
Šilutės r.		254,86	360,00
Molėtų r.		117,70	
Utenos r.		121,52	
Panevėžio m. /r.		200,94	
Šalčininkų r.		168,01	

Šaltinis Komisija.